

Siseministeerium
info@siseministeerium.ee

Teie 04.12.2018

Meie 12.12.2018 nr 10-3/18/126-2

Doris Uudelt
Doris.Uudelt@siseministeerium.ee

Tartu Ringkonnakohtu arvamus välismaalaste seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu kohta

Täname võimaluse eest avaldada arvamust välismaalaste seaduse ja riigilõivuseaduse muutmise seaduse eelnõu (edaspidi eelnõu) kohta.

Tartu Ringkonnakohtus on seisukohal, et eelnõud tuleb kohtumenetlust puudutavas osas täpsustada. Eelnõust ja selle seletuskirjast tulenevad kohtumenetlusele viisavaidlustes järgmised põhimõtted:

- 1) viisavaidlustes on kohtumenetlus kaheastmeline (seletuskirja lk 9);
- 2) kaebus ja apellatsioonkaebus vaadatakse läbi kirjalikus menetluses (VMS § 100¹⁰ lg 2);
- 3) kaebuse ja apellatsioonkaebuse läbivaatamisel ei kohaldata esialgset õiguskaitset (VMS § 100¹⁰ lg 3);
- 4) haldusorgani otsuse aluseks olevaid asjaolusid, otsuse põhjendusi ega otsusega seonduvat muud teavet kaebajale ega menetlusvälisele isikule ei avaldata (VMS § 100¹⁰ lg 4);
- 5) kohus kontrollib haldusorgani poolt menetlusnõuete järgimist (VMS § 100¹⁰ lg 5);
- 6) kohus teeb resolutsioonotsuse, mida täiendab, kui menetlusosaline teatab 15 päeva jooksul otsuse resolutsiooni avalikult teatavastegemisest arvates soovist esitada otsuse peale apellatsioonkaebus. Kirjeldusi ja põhjendusi kaebajale ega menetlusvälisele isikule ei avaldata (VMS § 100¹⁰ lg 6).

Leiame, et eelviidatud põhimõtetest ei piisa kohtumenetluse tõrgeteta läbiviimiseks ringkonnakohtus järgmistel põhjustel.

1. Halduskohtu ja ringkonnakohtu kohta ühes VMS-i paragrahvis (§ 100¹⁰) läbisegi kirjutatud menetlusreeglid ei taga õigusselgust kohtumenetluse läbiviimisel. VMS § 100¹⁰ lõigete 4 ja 5 adressaati/adressaate tuleks täpsustada, sarnaselt lõigetega 2 ja 3. Lõike 6 adressaadi saab tuletada küll normi sisust, mille järgi on selleks kaheastmelise kohtumenetluse korral halduskohus, kuid selle taustal jääb arusaamatuks,

kas ka lõige 5 on suunatud vaid halduskohtule ning kas ainult halduskohus teeb otsuse kirjeldava ja põhjendava osata või teeb resolutsioonotsuse ka ringkonnakohus.

2. Eelnõus on reguleerimata ringkonnakohtu otsuse sisu ja avalikustamist puudutav osa. Kui ringkonnakohus peab vastavas osas juhinduma halduskohtumenetluse üldistest reeglitest, kombineerides neid VMS-st tulenevate nõuetega, on see soodne pinnas erisuguse kohtupraktika tekkeks. Ka ei leidu eelnõus normi, millest sõnaselgelt nähtuks ringkonnakohtu otsuse lõplikkus edasise vaidlustamise mõttes.
3. Arusaamatuks jääb, milliste menetlusreeglite järgimist tuleb kohtul kaebuse läbivaatamisel kontrollida. Näiteks haldustoiminguks loa andmise asjades (HKMS-i 27. peatükk) määratleb kaitseväeteenistuse seaduse (KVTS) § 173 lg 3 üksikasjalikult halduskohtuliku kontrolli eseme ning seda teeb ka MKS § 136¹ maksuhalduri täitmist tagavateks toiminguteks loa andmise asjades. VMS konkreetseid nõudeid, mille järgimist halduskohtul tuleks kontrollida, ei määratle.
4. Halduskohtu resolutsioonotsuse puhul (VMS 100¹⁰ lg 6) ei reguleeri eelnõu seda, millise tähtaja jooksul peab kohus kirjeldava ja põhjendava osaga otsuse tegema¹. Ka ei reguleeri eelnõu apellatsioonkaebuse esitamise tähtaja kulgemist². HKMS sätete analoogia korras kohaldamine viitab lüngale seaduses ega ole kõige parem praktika.
5. Eelnõust ja selle seletuskirjast ei nähtu, kas tegemist on kiireloomulise või tavapärase kohtumenetlusega. Sellest sõltub, kas kohus peaks asuma kaebust lahendama viivitamatult või vastavalt asja kohtusse saabumise järjekorrale.

Kokkuvõtlikult - kuna tegemist on tavapärasest erineva menetlusega, mille suhtes HKMS-i üldisi reegleid olulises osas kohaldada võimalik ei ole, võiks kaaluda kohtumenetluse reguleerimist viisavaidlustega seotud asjades HKMS-i 6. osa „Erimenetlused“ all. Praeguses versioonis on eelnõu seadusena vastuvõtmiseks toores.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Kersti Kerstna-Vaks

Tartu Ringkonnakohtu esimees

¹ Vrdl HKMS § 169 lg 2 ls 4: „Selline otsus tuleb tervikuna avalikult teatavaks teha 30 päeva jooksul soovi esitamisest arvates“ ning HKMS § 170 lg 2 ls 4: „Otsus tuleb tervikuna avalikult teatavaks teha 30 päeva jooksul soovi esitamisest arvates.“

² Vrdl HKMS § 181 lg 1 ls 3: „Kirjeldava või põhjendava osata tehtud otsuse täiendamise korral puuduva osaga vastavalt käesoleva seadustiku § 169 lõikele 2 ja § 170 lõikele 2 hakkab apellatsioonitähhtaeg uuesti kulgema tervikotsuse kättetoimetamisest arvates.“